

a szó, amit tippeltek. Előfordul, hogy egy már elhangzott szónál távolabbesővel próbálkozik valaki, figyelmetlenségből. Ilyenkor az addigi legjobb tippet kell megismételni, megjelölve, hogy milyen távol van még a telitalálattól.

A Szóvégmutato szótárból számos tréfás feladatot kikerestünk. Például: hány olyan szót ismersz, amely *süveg*-gel végződik? A szótárban tizenegy ilyen szó van: szódásüveg, tintásüveg, gömbüveg stb. A 116 „étel” végződésű szó közül hányat tudnánk mondani kapásból? Tessék folytatni.

Hasonló játékokat akár óvodáskorúakkal is játszhatunk — egyszerűsítve a feladatot és a szabályokat. A gyermekcsoport életkorától és hozzáértésétől függően nehezíthetjük a játékot. Ajánlatos, hogy a résztvevők nagyjából azonos érdeklődésűek és tudásúak legyenek, mert így minden jelenlevő egyformán jól szórakozik.

Vargha Balázs

Építészek és könyvtárosok együttműködése

Megjegyzések egy könyvtárépítési vitához

Egy idő óta vita gyűrűzik nálunk két könyvtár új épületével kapcsolatban könyvtárosok és építészek között. A hangvétel szükségszerűen szinte szenvedélyessé vált a cikkeik írása és a levélváltások során. Jónévű építészek megbántva érzik magukat.

De miről is van szó?

Engedtessek meg, hogy elvileg vizsgáljam meg a kérdést, hiszen a *Könyvtárosban* megjelent írás személy szerint senkit nem akart megbántani. Az egész ügyben az építészek a legkevésbé hibáztathatók. Az elvi szemlélet jegyében hadd beszéljek tehát „két könyvtárról”, „két építészről” s „könyvtárosokról”.

Felépült egy megyei s épül egy járási könyvtár anélkül, hogy a két építésznek, felelős tervezőnek módja nyílt volna arra, hogy konzultáljon akár az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács, akár a Könyvtártudományi és Módszertani Központ könyvtárépítési szakértőivel. A két létesítménnyel kapcsolatban a *Könyvtáros* idei második számában „Micsoda gazdag ország vagyunk” címmel megjegyzések jelentek meg. A tervezők, bár a bíráló sorok — ismétlem — elsősorban a könyvtárépítetők, tehát a felelős könyvtárosokat illették, tiltakoztak a bíráló ellen, hisz ők építési munkájukat, melyet egy életpálya eredményei fémjeleznek, ez esetben is jól akarták elvégezni...

Az ilyen és hasonló eseteknek — sajnos — a szaksajtóban világszerte gazdag irodalma volt, s ha nem általánosan, de van ma is. A vita évtizedek óta zajlik, bár, mint látni fogjuk, lassan elülően van.

E viták hősi korszaka a múlt század utolsó negyedére esik. Az Amerikai Egyesült Államokban ekkor épültek a merő esztétizmus jegyében a hatalmas egyetemi és közművelődési könyvtárak, az alapítók szándékának megfelelően pompás palotákban, 12 m magas bronzkapukkal, bronz kandeláberekkel megrakott óriási előterekkel...

E kor jellemzésére utalok az 1888. évi híres Catskill konferenciára, melyet az ALA (American Library Association) tartott. E konferencián nem kisebb könyvtáros, mint a világhírű C. A. Cutter azt a nevezetes kijelentést tette, hogy „the architect is the natural enemy of the librarian”, vagyis, hogy „az építész a könyvtáros természetes ellensége”.

Ez a sajnálatos korszak elvileg véget ért. Tisztázódott ugyanis, hogy a könyvtár épülete olyan *sajátos célépület*, amelyben a forma alkalmazkodik a funkcióhoz. Eppen ezért jött létre világszerte a legszorosabb kapcsolat építészek és könyvtárépítési szakértő könyvtárosok, az ún. „konzultánsok” között.

Az együttműködés nagyszzerű hazai példái alakultak ki olyan nagy könyvtár-épületek létesítése során, mint az Országos Széchényi Könyvtárnak a Várban készülő új otthona (felelős tervező Havassy Pál, KÖZTI), vagy a Kaposvári Megyei Könyvtár (felelős tervező Kiss István, KÖZTI), a Tatabányai Megyei Könyvtár (felelős tervező Körner József, Lakóterv), a Szombathelyi Megyei Könyvtár (felelős tervező Medvedt László, Lakóterv), a Kiskunhalasi Járási Könyvtár (felelős tervező Neuhauser László, Bács megyei Tanácsai Tervező Iroda). Folytatható a felsorolás a most épülőben levő könyvtárak esetében is. Csak néhányra utalva megemlítem a Nyíregyházi Megyei Könyvtárt (felelős tervező Paulinyi Zoltán, Szabolcs-Szatmár megyei Tervező Vállalat), a Miskolci Megyei Könyvtárt (felelős tervező Dézsi János, Miskolci Tervező

Vállalat), a Füzesabonyi Járási Könyvtárt (felelős tervező Veres Zoltán, Heves megyei Tanácsai Tervező Vállalat).

Még olyan kis könyvtár tervezése esetén is, mint a Regölyi Községi Könyvtár, elmélyült konzultáció folyt a felelős tervező, Császár István építész és a KMK szakértője közt.

Jómagam is többszáz esetben konzultáltam építészekkel szerte az országban és sok országban határainkon túl. Hosszú időn át szerzett könyvtárépítő tapasztalataimat őszinte meggyőződéssel, Cutterrel ellentétben azzal a megállapítással fejezhetem ki, hogy „az építész a könyvtáros természetes barátja”.

Nem az építészeket kívánta tehát elmarasztalni a Könyvtáros idézett cikke a két könyvtár esetében sem, hanem az építetőket, a könyvtárosokat.

Sem az OKDT könyvtárépítési szakbizottsága, sem a KMK könyvtárépítési szakértője nem hatóság. A tervező, bár tudhatná is, nem köteles tudni, hogy szövetségesi vannak, segítői lehetnek.

A könyvtárosoknak azonban kötelességük tudni, hogy van szakbizottság, van KMK. Kötelességük az is, hogy éljenek a szaktanácskérés lehetőségével, és pedig idejében, már a tervezési program készítésekor. Feladatuk az is, hogy az építész, a kijelölt felelős tervezőt *kellő időben* összehozzák a megfelelő konzultánssal, s megszervezzék az együttműködést a tervezés egész folyamatára, még a belső berendezések tervezésére is. (Egy jó kölcsönzőpult megtervezése bizony nem könnyű feladat...)

S amit végre nagyon meg kellene fontolni: legalább a járási, a városi s mindenképpen a megyei, az egyetemi, tehát a nagy könyvtárak esetében el kellene *rendelni* a konzultációt. Megítélésem szerint erre a könyvtárügyről szóló törvény lehetőségét is ad.

Milliókba kerülnek ezek az épületek, s nem mindegy, hogyan szolgálják kulturális felemelkedésünket, hisz mégsem vagyunk „olyan nagyon gazdag ország”.

Dr. Tombor Tibor

A GYERMEK ÉS AZ OLVASÁS kapcsolatáról rendezett ankétot Sárospatakon, a Tanítóképző Intézetben a Magyar Írók Szövetsége és a Városi Tanács Művelődésügyi Osztálya. A tanácskozáson főként pedagógusok és könyvtárosok vettek részt, s elsősorban az olvasásra való nevelés megalapozásáról folyt eszmecsere. A felszólaló könyvtárosok: Vollmuth Frigyesné, Barna Eleonóra, Szinna Ferencné és Bárdos Józsefné a legfiatalabb olvasók, az alsó tagozatosok körében végzett nevelőmunka tapasztalatairól számoltak be. Fábíán Zoltán író elmondotta, hogy az Olvasó Népeért Mozgalom a gyermekek olvasásra nevelése érdekében eddig kialakított kezdeményezéseket számba veszi, szakemberekkel megvitatja és az arra érdemeseket népszerűsíti. Németh István szegedi főiskolai tanár említést tett a Hódmezővásárhelyen indított akcióról, ahol szülőket vonnak be az olvasómozgalomba — gyermekeik olvasóvá nevelése érdekében. Bejelentette, hogy a közeljövőben gyermeklapot indítanak a fiatalok olvasásának tervszerű fejlesztésére. A könyvtárosok körében nagy érdeklődést váltott ki az új lap terve. A Sárospataki Városi Könyvtár igen gondos előkészítő és szervező munkával tette sikeressé a tanácskozást.

